

ศูนย์อนามัยที่ 8 อุตรธานี กลุ่มพัฒนาการส่งเสริมสุขภาพ วัยเรียนวัยรุ่น	คู่มือการปฏิบัติงานการขับเคลื่อนตัวชี้วัด
	ชื่อตัวชี้วัด ตัวชี้วัดที่ 1.2 ระดับความสำเร็จของการขับเคลื่อนการดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพกลุ่มวัยเรียนวัยรุ่น

1. วัตถุประสงค์ (Objectives)

- 1.1 เพื่อชี้แจงแนวทางการดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพวัยเรียนวัยรุ่น และเสริมสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพแก่เด็กวัยเรียนวัยรุ่น เขตสุขภาพที่ 8 ตามแนววิถีชีวิตใหม่ในยุคดิจิทัล ปีงบประมาณ 2566
- 1.2 เพื่อคัดเลือกสถานศึกษาต้นแบบในการส่งเสริมสุขภาพเด็กวัยเรียนวัยรุ่น เขตสุขภาพที่ 8 ปีงบประมาณ 2566
- 1.3 เพื่อรณรงค์สร้างกระแสในการส่งเสริมสุขภาพเด็กวัยเรียนวัยรุ่น เขตสุขภาพที่ 8 ปีงบประมาณ 2566
- 1.4 เพื่อนิเทศ ติดตาม ประเมินผล การดำเนินงานด้านการส่งเสริมสุขภาพเด็กวัยเรียน เขตสุขภาพที่ 8 ปีงบประมาณ 2566

2. ขอบเขต (Scope)

เด็กวัยเรียน วัยรุ่น เป็นวัยที่มีการเจริญเติบโตและพัฒนาการต่าง ๆ ทางด้านร่างกายมากขึ้น การได้รับการดูแลด้านสุขภาพที่เหมาะสมถือเป็นพื้นฐานสำคัญในการดำรงชีวิต หากเด็กมีพัฒนาการทางด้านร่างกาย สติปัญญาและจิตใจที่สมบูรณ์และแข็งแรง มีทักษะสามารถดูแลสุขภาพตนเอง มีพฤติกรรมที่เหมาะสม และมีความพร้อมในการเรียนรู้ ย่อมส่งผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา ดังนั้นสุขภาพกับการศึกษาต้องดำเนินการควบคู่กันไป แต่การสร้างสุขภาพให้มีความเหมาะสมและพัฒนาการเรียนรู้จะประสบผลสำเร็จหรือไม่เพียงใด ต้องอาศัยการ บูรณาการแบบมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เช่น สถาบันการศึกษา หน่วยงานสาธารณสุข ครอบครัว ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมถึงภาคเอกชน เป็นต้น ซึ่งเป็นสถาบันพื้นฐานทางสังคมที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาให้เด็กและเยาวชนไทยมีคุณภาพมาตรฐานทัดเทียมกับประเทศอื่น

ในเขตสุขภาพที่ 8 ปี พ.ศ.2563 – ปี พ.ศ.2565 เด็กวัยเรียนอายุ 6 – 14 ปี มีภาวะเริ่มอ้วนและอ้วน ร้อยละ 10.73, 9.39, 12.19 ภาวะเตี้ย ร้อยละ 12.88, 12.23, 13.77 มีภาวะสูงตีสมส่วน ร้อยละ 63.17, 57.74, 55.06 ตามลำดับ ซึ่งยังเป็นปัญหาสุขภาพโดยส่วนใหญ่เกิดจากการมีพฤติกรรมการบริโภคที่ไม่เหมาะสมตามวัย รวมไปถึงขาดการออกกำลังกายอย่างต่อเนื่อง ตามนโยบายของกรมอนามัยในปีงบประมาณ 2566 ได้กำหนดเป้าหมายให้เด็กวัยเรียนอายุ 6 – 14 ปี มีภาวะเริ่มอ้วนและอ้วน ไม่เกินร้อยละ 10 ภาวะเตี้ย ไม่เกินร้อยละ 5 ภาวะสูงตีสมส่วน ร้อยละ 57 ซึ่งสถานการณ์ภาวะโภชนาการของเด็กวัยเรียนในพื้นที่เขตสุขภาพที่ 8 ดังกล่าวยังไม่บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนด รวมถึงต้องมีการส่งเสริมความรู้ด้านสุขภาพในเด็ก

วัยเรียน การดูแลสุขภาพช่องปาก การส่งเสริมสุขภาพในเด็กกลุ่มเปราะบาง เพื่อสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพ ในเด็กวัยเรียนและสร้างความเสมอภาคลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม

ดังนั้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องดำเนินการพัฒนากลไกการขับเคลื่อนงานส่งเสริมสุขภาพ เด็กวัยเรียน วัยรุ่น รวมถึงเด็กกลุ่มพิเศษ ให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตใหม่ของสังคม (New Normal) โดยประสานความร่วมมือ ระหว่างหน่วยงานภาคการศึกษา สาธารณสุข รวมทั้งภาคีเครือข่ายในการพัฒนากระบวนการส่งเสริมสุขภาพ เด็กวัยเรียนและการสร้างสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีสุขภาพดีจากการมีส่วนร่วม ระหว่างโรงเรียน ครอบครัว ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ไปสู่ผลลัพธ์ให้เด็กวัยเรียน สูงดีสมส่วน มีความรอบรู้ด้านสุขภาพ (Health Literacy) และมีพฤติกรรมสุขภาพที่พึงประสงค์ที่จะส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ การตัดสินใจ และมีความสามารถในการดูแลสุขภาพตนเอง ครอบครัว และชุมชนได้อย่างเหมาะสม และเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพในอนาคต รวมถึงเป็นการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม และลดความเหลื่อมล้ำในสังคม จากเหตุผลดังกล่าวกลุ่มพัฒนาการส่งเสริมสุขภาพวัยเรียนวัยรุ่น จึงได้จัดทำโครงการขับเคลื่อนการส่งเสริมสุขภาพเด็กวัยเรียนวัยรุ่นและสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพตามแนววิถีชีวิตใหม่ในยุคดิจิทัล ปีงบประมาณ 2566 เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านสุขภาพให้เด็กวัยเรียนยกระดับการพัฒนาตนเองเป็นผู้พิทักษ์อนามัยโรงเรียนในการดูแล ช่วยเหลือ ป้องกัน และส่งเสริมสุขภาพนักเรียนก้าวสู่ศตวรรษที่ 21 ตามแนววิถีชีวิตใหม่และเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติต่อไป

บทบาทการดำเนินงานของหน่วยงานและภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง

สถานบริการสาธารณสุข

1. การจัดทำฐานข้อมูลสุขภาพเด็กวัยเรียน การจัดทำดับปัญหาสุขภาพวัยเรียน การจัดทำแผนการดูแลสุขภาพเด็กวัยเรียนในพื้นที่
2. ให้ความรู้ในการดูแลสุขภาพเด็กวัยเรียนและการเข้าถึงบริการวัยเรียนให้กับนักเรียนและครอบครัวในพื้นที่
3. จัดบริการและส่งเสริมป้องกันการเกิดโรคในวัยเรียน
4. พัฒนาศักยภาพภาคีเครือข่ายในสถานศึกษา ชุมชน ในการส่งเสริมป้องกันโรคในวัยเรียน
5. ประสานงานและสนับสนุนกิจกรรมเชิงรุกในสถานศึกษา ชุมชน ในการดำเนินงานส่งเสริมป้องกันโรคในวัยเรียน
6. การประเมินผลความพึงพอใจของผู้รับบริการ
7. การสรุปผลการดำเนินงานส่งเสริมป้องกันโรคในวัยเรียน หรือการคิดค้นนวัตกรรมหรือรูปแบบการดำเนินงานส่งเสริมป้องกันโรคในวัยเรียน

ศูนย์อนามัย

1. ประสานส่วนกลางและจังหวัด และเป็นพี่ที่ปรึกษาให้คำแนะนำแก่จังหวัดในการส่งเสริมสุขภาพเด็กวัยเรียน
2. การเยี่ยมเสริมพลัง นิเทศ ติดตาม และสนับสนุนการดำเนินงานของจังหวัด
3. พัฒนาผู้ประเมินและการประเมินผลการดำเนินงานร่วมกับพื้นที่

4. สรุปผลการดำเนินงานและแนวทางการดำเนินงานวัยเรียนวัยรุ่นร่วมกับพื้นที่

สถานศึกษา

1. จัดหาและพัฒนาศักยภาพครู/บุคลากรทางการศึกษาผู้สอนสุขศึกษาและงานอนามัยโรงเรียน
2. จัดการเรียนการสอนสุขศึกษาเรื่องการดูแลสุขภาพวัยเรียนให้เหมาะสมกับเด็กอายุ 6-12 ปี
3. การจัดกิจกรรมนอกชั้นเรียนเพื่อพัฒนาให้นักเรียน/นักศึกษา มีความรู้และทักษะในการป้องกันและจัดการปัญหา รวมทั้งส่งเสริมให้เกิดนวัตกรรมดูแลสุขภาพในเด็กวัยเรียน
4. การจัดระบบคัดกรอง ส่งต่อ นักเรียนเพื่อรับบริการสุขภาพกับสถานบริการสาธารณสุข/หน่วยงานของรัฐ/หน่วยงานของเอกชน รวมทั้งมีระบบติดตามการเข้ารับบริการสุขภาพของนักเรียน
5. การพัฒนาศักยภาพแกนนำนักเรียน ให้มีความรู้ สามารถให้คำแนะนำและช่วยเหลือเพื่อนได้
6. การสรุปผลการดำเนินงานส่งเสริมป้องกันโรคในวัยเรียน หรือการคิดค้นนวัตกรรมหรือรูปแบบการส่งเสริมสุขภาพเด็กวัยเรียน

3. คำจำกัดความ (Definition)

-

4. ความรับผิดชอบ (Responsibilities)

กลุ่มพัฒนาการส่งเสริมสุขภาพวัยเรียนวัยรุ่น ศูนย์อนามัยที่ 8 อุดรธานี

5. ขั้นตอนการปฏิบัติ (Procedure)

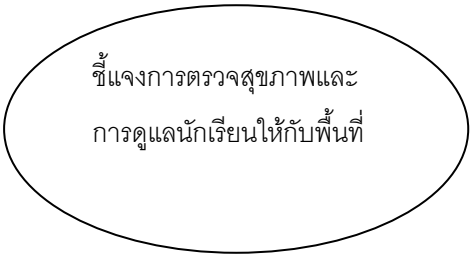
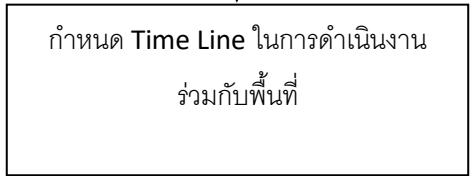
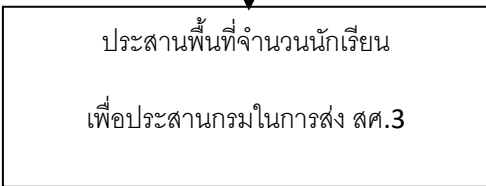
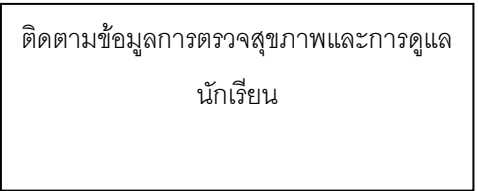
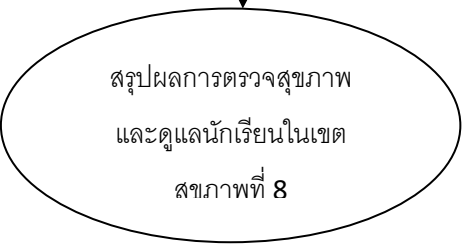
กระบวนการ : งานอนามัยวัยเรียน

ผู้รับผิดชอบ	ขั้นตอนการดำเนินงาน	จุดเสี่ยง	จุดควบคุม	ระยะเวลา
น.ส.สุกัญญา คณะวาปี	กำหนดแผนงานและโครงการตามแนวทางการดำเนินงานกรมอนามัย ชี้แจงแนวทางการดำเนินงานให้กับพื้นที่ กำหนด Time Line ในการดำเนินงานร่วมกับพื้นที่ ติดตามการดำเนินงานและเยี่ยมเสริมพลังพื้นที่ รายงานความก้าวหน้ารอบ 6 เดือนปรับแผนให้สอดคล้องกับสถานการณ์ของพื้นที่ สรุปผลการดำเนินงานอนามัยวัยเรียน	-แผนงานและโครงการล่าช้า -พื้นที่ไม่สามารถมาได้ครบ -เอกสารแจ้งพื้นที่ล่าช้า -พื้นที่ไม่สามารถดำเนินงานได้ตาม Time Line -การทำงานไม่เป็นไปตามแผน -ข้อมูลการวิเคราะห์ไม่ครบ -ปรับแผนงานล่าช้า	-กำหนดการส่งแผนงานและโครงการที่ชัดเจน -กำหนดการส่งเอกสารล่วงหน้า 1 เดือน -กรณีพื้นที่ไม่สะดวกมาร่วมมีการส่งแนวทางและประสานชี้แจง -กำหนดการติดตามการดำเนินงานร่วมกับพื้นที่ -กำหนดแผนติดตามงานและเยี่ยมเสริมพลังตาม Time line	ก.ย – ต.ค ต.ค.-พ.ย. พ.ย. ม.ค.-ส.ค. เม.ย.-ก.ย.

		-การดำเนินงานไม่เป็นตามแผน -สรุปรายงานผลการดำเนินโครงการล่าช้า	-เตรียมข้อมูลล่วงหน้า 1 เดือน -กำหนด Time Line ในการปรับแผน 6 เดือนหลัง -คืนข้อมูลการดำเนินงานร่วมกันกับพื้นที่ -กำหนด Time line ในการสรุปผลงาน	ส.ค.-ก.ย.

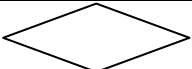

การทำ FLOW งาน 5 ขั้นตอน

กระบวนการ : การตรวจสอบคุณภาพและการดูแลนักเรียน

ผู้รับผิดชอบ	ขั้นตอนการดำเนินงาน	จุดเสี่ยง	จุดควบคุม	ระยะเวลา
น.ส.สุกัญญา คณะวาปี		-พื้นที่ไม่สามารถมาได้ครบ -เอกสารแจ้งพื้นที่ล่าช้า	-กำหนดการส่งเอกสารล่วงหน้า 1 เดือน -กรณีพื้นที่ไม่สะดวกมารวมมีการส่งแนวทางและประสานชี้แจง	ก.ย – ต.ค
		-พื้นที่ไม่สามารถดำเนินงานได้ตาม Time Line	-กำหนดการติดตามการดำเนินงานร่วมกับพื้นที่	ต.ค.-พ.ย.
		-พื้นที่ส่งจำนวนนักเรียนล่าช้า - กรมส่ง สศ.3ล่าช้า	-ประสานพื้นที่ล่วงหน้า 1 เดือนทางกลุ่ม Line และเอกสาร	พ.ย.
		-ข้อมูลการตรวจสอบคุณภาพไม่มีการลงบันทึกในระบบ -พื้นที่ยังดำเนินการตรวจสอบคุณภาพไม่ครบ	-กำหนด Time Line ในการตรวจสอบคุณภาพและการดูแลร่วมกับพื้นที่ -จัดทำแนวทางการลงบันทึกข้อมูลให้กับพื้นที่	ม.ค.-ส.ค.
		-ข้อมูลการตรวจสอบคุณภาพบันทึกไม่ครบ	-คืนข้อมูลผลการตรวจสอบคุณภาพและการ	ส.ค- ก.ย.

		-สรุปผลการตรวจ สุขภาพและการดูแล ล่าช้า	ดูแลนักเรียนร่วมกับ พื้นที่ -กำหนด Time line ในการสรุปผลงาน	

สัญลักษณ์ที่ใช้

	จุดเริ่มต้นและสิ้นสุดของกระบวนการ
	กิจกรรมและการปฏิบัติงาน
	การตัดสินใจ เช่น การตรวจสอบ การอนุมัติ
	แสดงถึงทิศทาง หรือการเคลื่อนไหวของงาน
	จุดเชื่อมต่อระหว่างขั้นตอน

6. ภาคผนวก

1. คู่มือ การส่งเสริมสุขภาพวัยเรียน
2. คู่มือ โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพมาตรฐานสากล
3. คู่มือ ปัญหาด้านโภชนาการและการส่งเสริมสุขภาพวัยเรียน